

Κριτική

Ορισμός

- Η σύνθετη πνευματική λειτουργία και ικανότητα του ανθρώπου, να εξετάζει σε βάθος την ουσία των πραγμάτων με εναλλακτικούς τρόπους σκέψης χωρίς να περιορίζεται στα φαινόμενα, να ελέγχει, να συγκρίνει πρόσωπα, πράγματα, γεγονότα, καταστάσεις και να εκφέρει την άποψή του αντικειμενικά για κάθε ατομική ή ομαδική ανθρώπινη δημιουργική έκφραση.

Μορφές

1. α. Θετική - εποικοδομητική κριτική (επιδοκιμασία, επιβράβευση, ενθάρρυνση, τεκμηριωμένη διαπίστωση αρνητικών και γόνιμος εντοπισμός τους προς διόρθωσιν του δημιουργού).
β. Αρνητική - κακοπροαίρετη κριτική (αποδοκιμασία, αρνητισμός, μηδενισμός, εμπάθεια, μισαλλοδοξία, συμφεροντολογία).
2. α. Κριτική προς τους άλλους.
β. Αυτοκριτική.
3. Κριτική στην α. καθημερινή ζωή
β. τέχνη
γ. στην επιστήμη
δ. στην πολιτική

Θετικές συνέπειες της κριτικής

Πνευματικός τομέας

- Η άσκηση της κριτικής, αλλά και της αυτοκριτικής, συμβάλλει στην πνευματική εξέλιξη και πρόοδο του ανθρώπου. Η άσκηση της κριτικής, διατηρεί σε διαρκή εγρήγορση το άτομο.
- Ο άνθρωπος οξύνει τον νου του, ωθείται σε γόνιμο και δημιουργικό εσωτερικό διάλογο.
- Μέσω της κριτικής ο άνθρωπος διαρκώς αμφισβητεί και αναζητεί την αλήθεια, τη γνησιότητα, το αυθεντικό. Δεν αποδέχεται τίποτε χωρίς να το σκεφτεί, αλλά πείθεται μόνο με λογικά και τεκμηριωμένα επιχειρήματα.
- Απομακρύνεται από τις προκαταλήψεις, τη δεισιδαιμονία, το δογματισμό, αποκτά εσωτερική, πνευματική ελευθερία.
- Η εποικοδομητική κριτική και αυτοκριτική οδηγεί στην αυτογνωσία και την ετερογνωσία, προϋποθέσεις της προσωπικής και κοινωνικής εξέλιξης.

Ψυχικός τομέας

- Επιβεβαίωση και αναγνώριση των ικανοτήτων μας (ηθική ικανοποίηση).
- Αυτοπεποίθηση από τη θετική κριτική.
- Απόκτηση ατομικής και κοινωνικής ταυτότητας και συνείδησης, αφού η άποψη για τον εαυτό μας εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από την άποψη των άλλων για εμάς.

Κοινωνικός τομέας

- Το άτομο με υπευθυνότητα ασκεί καθημερινά έλεγχο σε κάθε είδους πληροφορία. Έτσι αποσοβείται ο κίνδυνος της παραπληροφόρησης, δεν γίνεται παθητικός δέκτης των καταστάσεων αλλά ενεργεί με την δική του βούληση και έτσι αποφεύγει τη μαζοποίηση.

Πολιτικός τομέας

- Καλλιεργεί ενεργούς πολίτες, θεσμοφύλακες της δημοκρατίας και των δημοκρατικών θεσμών.
- Περιορίζονται οι αυθαιρεσίες, αφού ασκείται διαρκής έλεγχος στους πολιτικούς και στον τρόπο άσκησης της πολιτικής και εξυγιάνεται ο πολιτικοκοινωνικός βίος.

Πολιτιστικός τομέας

- Ανανεώνονται και εξελίσσονται οι επιστήμες, τα γράμματα, η τεχνική, οι τέχνες και η καθημερινότητα.
- Η άκριτη αποδοχή ή απόρριψη των καλλιτεχνικών δημιουργημάτων, μπορεί να οδηγήσει στην υποβάθμιση του πολιτιστικού επιπέδου, αλλά και την απομάκρυνση του καλλιτέχνη και του έργου του από το ευρύτερο κοινό.

Προϋποθέσεις για την αποτελεσματική κριτική

“Προσωπικές – υποκειμενικές”

- υψηλό μορφωτικό επίπεδο
- ανιδιοτέλεια
- κοινωνική συνείδηση και υπευθυνότητα, ευαισθησία, σεβασμός στο συνάνθρωπο
- ισχυρό αίσθημα δικαίου
- έλλειψη δογματισμού, φανατισμού, μισαλλοδοξίας, προκαταλήψεων, διάθεσης για επιβολή με κάθε τρόπο προσωπικών συμφερόντων
- διαρκής αναζήτηση της αλήθειας, μέσω της προσεκτικής εξέτασης και παρατήρησης

“Αντικειμενικές”

- δημοκρατικό πολίτευμα, ελευθερία σκέψης και έκφρασης, πλουραλισμός
- ύπαρξη ουσιαστικής παιδείας με στόχο τη διαμόρφωση «μορφωμένων» ανθρώπων, με γνώσεις, ηθική, αξίες, πρότυπα και όραμα για ένα καλύτερο κόσμο
- υπεύθυνη δραστηριοποίηση φορέων ενημέρωσης, πολιτικής και πνευματικής ηγεσίας που έχει ως στόχο να διαμορφώσει αντικειμενικά την κοινή γνώμη

Ειδικότερα

Ο **κριτής**, είναι σημαντικό να διακρίνεται για:

- τις γενικές και ειδικές του γνώσεις
- τη γλωσσική του επάρκεια
- την αντικειμενικότητα, αμεροληψία, αναλυτικότητα, υπευθυνότητα απέναντι στον εαυτό του και τους άλλους
- τον σεβασμό στον συνάνθρωπο, εσωτερική καλλιέργεια, ευαισθησία, ψυχοπνευματική συγκρότηση
- την καλοπροαίρετη κριτική διάθεση και τη χρήση ήπιου τόνου στην άσκηση της κριτικής
- την ενίσχυση της κριτικής με τη διατύπωση προτάσεων βελτίωσης του παρόντος έργου
- να έχει σαν στόχο την ποιοτική βελτίωση του κρινόμενου

Ο **κρινόμενος**, είναι σημαντικό να διακρίνεται για:

- τον βαθμό υπευθυνότητάς του, και την επιθυμία του για αυτοβελτίωση
- το υψηλό του μορφωτικό επίπεδο, ώστε να αντιλαμβάνεται τα θετικά και αρνητικά του στοιχεία
- τη δεκτικότητα στην κριτική και τον διάλογο
- την άσκηση αυτοελέγχου και αυτοκριτικής
- τη διάκριση της θετικής από την αρνητική κριτική

Γ.Β.